

2. Зеленский уволил главу СБУ в Николаевской области. *Украинская правда*. URL:<https://www.pravda.com.ua/rus/news/2020/11/18/7273989/>
3. После скандала с нарушением карантина уволен глава департамента Нацполиции. *Украинская правда*. URL:<https://www.pravda.com.ua/rus/news/2020/11/18/7273985/>

УДК 355.02

Боярська-Хоменко Анна Володимирівна, доктор педагогічних наук, доцент, в.о. завідувачки кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

Воронін Антон Ігорович, викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, майор

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СІМЕЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ КАНАДИ

Сьогодні надзвичайно актуальним є питання соціальної підтримки військовослужбовців та їхніх сімей, адже вони часто стикаються з різними видами стресу, що негативно відображається на міжособистісних стосунках між подружжям, між дітьми і батьками. Проблеми сімей військовослужбовців мають схожий характер як в Україні так і в інших країнах. Особливий інтерес у цьому аспекті становить Канада, адже Канадські збройні сили (CAF) вважаються одними з найбільш потужних у світі, що зокрема забезпечуються соціальною та психологічною підтримкою військових та їхніх сімей. Разом з тим, в українській науковій літературі залишаються не достатньо висвітленими соціальні проблеми, з якими стикаються канадські військові та члени їхніх родин. Мета – визначити загальні проблеми, з якими стикаються сім'ї канадських військових.

Життя в канадських збройних силах дещо відрізняється від життя цивільних, для багатьох сімей військовий спосіб життя часто сприяє встановленню тісних родинних зв'язків і традицій, які зберігаються багатьма поколіннями. Варто зазначити, що військові сім'ї часто характеризуються наявністю глибокого почуття обов'язку і гордості, які виховують у своїх дітей. Разом з тим, їх відданість країні та Канадським збройним силам вимагає від них багатьох жертв, пристосовності, винахідливості і стійкості.

Військова служба в Канаді вважається швидше кар'єрою, ніж роботою. Шляхи побудови військової кар'єри є унікальними і відрізняються від шляхів кар'єрного зростання цивільних і, зазвичай, супроводжуються частими відрядженнями і зміною місця проживання військовослужбовців, та відповідно, і їхній сімей. Таким чином, родини військових можуть зіткнутися з проблемами, пов'язаними з переїздами, зокрема складнощі догляду за дітьми, переміщення дітей між школами і системами освіти, зміна медичного

обслуговування, професійне ліцензування та усунення незручностей, наприклад, зміна водійських прав, фінансова нестабільність, що виникає через часті переїзди, зокрема втрата роботи, зміна податкових систем тощо. Також сім'ї військових часто перебувають у стані стресу і напруги, через те, що їх близькі будуть виконувати небезпечні службові обов'язки, а також у зв'язку з тривалими розлуками, які супроводжують військову службу.

Виокремимо загальні проблеми, з якими стикаються сім'ї канадських військових, основними серед них є такі: географічні переміщення, складний режим роботи, ризик отримання травм, особисте благополуччя і психічне здоров'я, фінансовий стрес, складні інтимні партнерські стосунки.

Установлено, що приблизно чверть регулярних військових сил щорічно повинна переїздити на нове місце проживання, що є найбільшою проблемою для сімей військовослужбовців. Наслідки частотої зміни місця проживання є надзвичайно стресовими і складними для розв'язання, особливо якщо сім'ї обтяжені соціальними обставинами, наприклад, догляд за старими батьками або дітьми з особливими потребами. Установлено, що дві третини сімей військовослужбовців відчують стрес від розлуки зі своїми близькими під час робочих відряджень, що загострює стосунки між подружжям. Найбільш гострою соціальною проблемою у сім'ях канадських військових є ризик отримання поранень або, навіть ризик смерті, пов'язані з професійною діяльністю. У цілому, травмовані військові та члени їх родин перебувають у складних стресових умовах, що виявляється у повсякденних справах. Для більшості ветеранів, звільнених за медичними показаннями, їх дружини / чоловіки стають їх основними опікунами.

Фінансовий стрес також позначається на деяких сім'ях військових. Близько 10% сімей вважають, що фінансові труднощі є їхньою найбільшою проблемою. Фінансовий стрес може бути викликаний частотою зміною роботи для дружин / чоловіків військових, проблеми з оплатою кредитів або рахунків. Зокрема переїзд негативно позначається на фінансовому становищі приблизно половини сімей оскільки житло та вартість життя в Канаді є двома основними факторами фінансового стресу. Установлено, що більшість військових пар задоволені інтимними стосунками у сім'ї, але невеликий відсоток (8%) стурбовані ними. Найчастіше сімейні пари військових відчують проблеми зі спілкуванням та вираженням почуттів, частими сварками через розлуки, низький рівень фізичної прихильності. Конфлікт між роботою і сім'єю, незадоволеність шлюбом стають причинами емоційного і фізичного насильства з боку одного з партнерів. Таким чином, військовослужбовці та їхні сім'ї часто потребують психологічної та соціальної допомоги з метою забезпечення стійкості сімей шляхом розробки і реалізації відповідних соціально-психологічних програм.

Література:

1. Government of Canada National Defence and Canadian Armed Forces. Strong, secure, engaged: Canada's defence policy. D2-386/2017E-PDF. Ottawa, ON: Department of National Defence; 2017. 113 p.
2. Cramm H, Norris D, Tam-Seto L, et al. Making military families in Canada a research priority. J MilVetFamHealth. 2015;1(2):8–12.
3. Skomorovsky A, Wang Z, Wolejszo S. The impact of relocations on military families. DRDC-RDDC-2016-L300. Ottawa, ON: Defence Research and Development Canada; 2016.

*»————«•• *••»————«••*

УДК364.4:351.84

Гуляєв Віталій Анатолійович, начальник штабу, перший заступник командира 28 ОМБР, магістр ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Старобільськ), підполковник

СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ЧЛЕНІВ СІМЕЙ УЧАСНИКІВ АТО/ООС ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА

Військова ситуація в Україні призвела до значного збільшення кількості сімей, які опинились у СЖО, зниження їх життєвого рівня та погіршення морально-психологічного стану. Тому виникає необхідність соціальної підтримки членів сімей учасників АТО/ООС. Аналіз наукових джерел показав, що є різні визначення щодо поняття «соціальна підтримка». О. Безпалько розглядає соціальну підтримку як систему заходів суб'єктів соціальної роботи, спрямовану на вирішення проблем осіб, які перебувають у СЖО шляхом надання їм допомоги чи необхідних видів соціальних послуг. Автор стверджує, що метою соціальної підтримки є забезпечення соціальної захищеності людей [1, с. 180].

Розглядаючи соціальну підтримку як фактор психічного здоров'я, С. Лісовець стверджує, що соціальну підтримку в узагальненому вигляді можна визначити як будь яку допомогу, яка надається індивіду у СЖО. Сюди відносяться перш за все проблемні ситуації; ситуації стресу; критичні життєві події та ін. Автор вважає, що соціальна підтримка повинна складатися з трьох основних елементів: *емоційна підтримка*: взаєморозуміння, емпатія, позитивне підкріплення; *допомога у вирішенні проблем*: безпосередня і опосередкована (спільний аналіз проблеми, надання порад та інформації в разі потреби і вираженого бажання з іншої сторони); *соціальна підтримка з боку конкретних осіб*, що гарантує відчуття безпеки, стимулює активність індивіда, дає можливість відволіктися від переживання важкої ситуації [2, с. 63].

Проаналізувавши наукові праці А. Холмогорова, Г. Петрової, Е. Берглер, Т. Бруга та М. Гринблат, ми визначили компоненти соціальної підтримки: